

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 13

Oslo, den 28. mars 1935.

47. årg.

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5, Abonnementspris kr 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 10695 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 l, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dager fra 10—4. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Dr. Alfred Jørgensen's forelesning - Fastens spørsmål - Et hundreårsminne - „Oxford“-bevegelsen i Norge - Den kommunistiske fare i Østen - Tidsskrifter - Herhjemme - og derute - Innsamlingsliste.

Dr. teol. Alfred Jørgensen i Menighetsfakultetet.

En besynderlig forelesning om „Katolisismens og Protestantismens syn på Statskirken“

Den 13. mars skulde den kjente danske, lutherske teolog, Dr. Alfred Jørgensen, holde en offentlig forelesning i Menighetsfakultetet om ovennevnte emne. — Noen forelesning i egentlig forstand blev det dog ikke. Det hele artet sig nærmest som et polemisk foredrag med tydelig anti-katolsk tendens.

Ved foredragets begynnelse savnet man en kort og klar definisjon av emnet. Denne svakhet gjorde sig sterkt gjeldende under hele foredraget, idet dr. Jørgensen stadig fjernet sig fra sitt opgitte emne og isteden talte om den katolske Kirkes forhold til *staten* i forskjellige land, mens han kun leilighetsvis behandlet de spørsmål som kan opstå i forbindelse med en katolsk *statskirke*. Således tok han til utgangspunkt for sitt foredrag en brevveksling i 1873 mellem pave Pius IX og keiser Wilhelm I av Tyskland, som handlet om den katolske kirkes stilling i det tyske keiserrike og navnlig i Preussen efterat mailovene av 1873 hadde ophevet den tidligere kirkeforfatning for den katolske kirke. Paven beklaget sig over den overlast som var blitt tilføiet katolske geistlige, mens keiseren ytret sitt mishag over det nystiftede katolske centrumsparti. Men i det nevnte pavelige brev å ville se en utformning av det katolske syn på *statskirken*, det hører ingen steds hjemme. Striden dreiet sig jo om den katolske kirkes stilling i et land hvor katolikkene var i minoritet.

Dr. Jørgensen gav med støtte i den pavelige rundskrivelse *Quanta cura* (1864) og den kirkelige lovebok av 1918 en fremstilling av de katolske krav om kirkens uavhengighet av staten. For å illustrere disse krav pekte han på kirkens ekteskapslovgivning og på paven diplomatiske representasjon ved nuntier. (Foredragsholderen fant det tydeligvis meget urimelig at

disse ifølge Wienerkongressens bestemmelse alltid skal rangere som doyen for corps diplomatique endog foran ambassadører som har betydelig lenger anciennitet. Han er åpenbart ubekjent med at man innen corps diplomatique i det store og hele er meget vel tilfreds med denne ordning, hvorved man undgår at en av de ofte sterkt rivaliserende stormakters utsendinger i egenskap av doyen skal optre på de øvriges vegne.)

Hovedformålet med dr. Jørgensen's foredrag var imidlertid, såvidt man kunde skjønne, å påpeke en dualisme eller inkonsekvens i Kirkens holdning, idet den skulde opstille en rekke teoretiske krav, som den i praksis uten vanskelighet slår av på. Denne påståtte uoverensstemmelse mellem teori og praksis gjorde det, ifølge foredragsholderen, så vanskelig å bli klar over det katolske syn og hvad det virkelig innebar. Det syntes imidlertid ikke som om han var særlig ivrig for å finne frem til en forklaring på denne gåte. I denne forbindelse påstod han at Kirken som roser sig av sin ensartethet, viser store avvikelser i de forskjellige folkeslags religiøsitet. Mens katolikkene i Norden skulde ha en religiøsitet som gjennomgående var beslektet med den lutherske(!), så var det religiøse liv hos for eks. Spanias katolikker alt annet enn personlig, og overveiende preget av helgendyrkelse. Hvis dr. Jørgensen vilde gjøre sig den umake, uten polemisk bihensikt, å studere katolsk religiøsitet i de forskjellige land, vilde han meget snart konstatere at Freiserens nærvær i Eukaristien er det centrale i katolsk religiøsitet overalt i verden. Forreften skulde det være helt på det rene at det katolske enhetsprinsipp i første rekke gjelder *troen*, og at mange protestanter lenges efter en slik enhet i troen, fordi de selv lider under den kjensgjerning at

endog Kristi Guddom er gjenstand for diskusjon og strid i deres kirker.

Efter denne «orientering» angående katolsk religiøsitet og en følgende utredning av Kirkens prinsipielle krav overfor staten, gikk foredragsholderen over til å omtale hvorledes Kirken i praksis lempet seg etter forholdene. Dette ordnes gjerne ved de såkalte konkordater, som ifølge Kirkens lære er gjensidige overenskomster mellom *to suverene makter*, den åndelige: Kirken, og den verdslige: staten. Dr. Jørgensen undlot merkelig nok å opplyse om dette viktige punkt, som nettop kaster lys over det som han fant ubegripelig. Vi må derfor på dette punkt — til lesernes veiledning — komplettere dr. Jørgensen. Konkordatene bygger på dette prinsipp at de to samfund, Kirken og staten, som hver for sig er suverene på sitt område, utøver sin myndighet overfor de samme mennesker. For å undgå konflikter, som lett vilde bli smertefulle for samvittighetsfulle kristne og gode borgere, er det av den største betydning at forholdet mellom Kirken og staten blir nærmere bestemt ved en gjensidig, for begge parter bindende avtale. Faktisk er konkordatene også som oftest kommet istand efter en kortere eller lengere periode av uro og strid. Konkordatene er blitt nødvendige der hvor Kirkens åndelige myndighet er blitt miskjent eller omdisputert. I et samfund som ser det som en av sine første oppgaver å verne om Kirkens frihet og å yde den støtte i utøvelsen av dens gjerning, vil et konkordat være overflødig. Men når det mellom stat og kirke oppstår vanskeligheter, da vil det være til gagn for begge parter at disse vanskeligheter ved et konkordat ryddes av veien. Hertil må tilføies at avslutning av et konkordat forutsetter enten at den katolske religion er landets eller at statsmyndighetene i det minste anser den katolske kirke som en åndelig makt der øver en gagnlig innflytelse på individer og samfund, og som staten derfor tilstår og sikrer arbeidsvilkår.

Dr. Jørgensen rettet sin anke mot den katolske kirkes holdning ved inngåelse av konkordater, på to fronter. På den ene side tok han avstand fra det katolske krav om Pavens supremati og åndelige overhøyhet, hvori han visstnok mente å se en slags krenkelse av statens suverenitet. Det tør være at man i kretser som står Menighetsfakultetet nær gjerne så litt mer av lignende absoluttisme innen den norske statskirke. De mishagstrynger som er falt fra disse hold i anledning av visse biskoputnevnelser i de siste 10—12 år tyder iallfall på at man ikke anser statens overhøyhet over kirken som bare til velsignelse! Men dr. Jørgensens hovedanke gjaldt dog den katolske kirkes eftergivenhet i dens forhandlinger med staten. Som det vil fremgå av oven-

stående utredning av forutsetningene for inngåelse av konkordater, har Kirken ofte å gjøre med stater som under ingen omstendighet vil gå med på å akseptere Kirkens prinsipielle syn med alle dets konsekvenser. Vil man opnå relativt gunstige arbeidsvilkår og i det hele skape mulighet for utøvelser av katolsk sjelesorg, må Kirken gjøre noen innrømmelser. Men for med rette å påtale noen uverdlig eftergivenhet måtte man påvise tilfeller hvor Kirken har gitt avkall på noe der hører til troen eller moralen, for eks. angående avtaler om inngåelse av ekteskap. Ute av stand til dette, nøiet foredragsholderen seg med å henvise til visse punkter i konkordatet av 1933 med det Tyske Rike. Således nevnte han at Kirken er gått med på å utelukke de geistlige fra å delta i politiske partier og politisk virksomhet. Dette stemmer ganske visst, men hermed har man jo på ingen måte opgitt noe essensielt for Kirkens virke. I land med parlamentarisk forfatning vil også prester ofte ta del i politisk aktivitet, men i totalitetsstater som det Tyske Rike eller Italia, kan det ovenikjøpet stemme bedre med Kirkens synsmåter og oppgaver at de geistlige holder sig borte fra det politiske liv. For å illustrere Kirkens eftergivenhet minnet dr. Jørgensen ennvidere om art. 14 i konkordatet, hvorefter den hellige Stol før den skrider til utnevning av biskoper i Tyskland, forplikter sig til å rette en forespørsel til myndighetene for å få fastslått at det ikke består hindringer av politisk art for at den av Kirken utpekte kan utnevnes til det ledige embede. Denne imøtekommenhet fra Kirkens side kan dog ikke opfattes som noen oppgivelse av Kirkens selvstyre eller dens rett til uavhengig besettelse av embeder. Kirken selv vilde være dårlig tjent med å foreta utnevnelser som vilde vekke strid og skape den utnevnte biskop store vanskeligheter. Heller ikke på dette punkt kan man derfor med rette tale om noen eftergivenhet der strider mot Kirkens interesser og oppgaver eller prinsipielle rettigheter.

Henimot slutten av sitt foredrag gikk dr. Jørgensen over til å tale om det protestantiske syn på statskirken, som har fått sin utformning i den augsburgske konfessjons art. 28. — Han karakteriserte dette syn som likestilling av stat og kirke i forbindelse med den klare adskillelse av deres oppgaver. Men han nevnte ikke at denne likestilling i praksis har ført til statens overhøyhet over kirkene i mange land. Nettop nu har vi jo for våre øine utviklingen i Tyskland, hvor det store flertall protestanter er blitt påtvunget en riksbiskop, hvis innstilling og opptreden i det hele er i åpenbar konflikt med Kirkens bekjennelse. De bekjennelsestro har da også ansett dette som et så tydelig overgrep

at de i likhet med sine katolske medkristne ved mange leiligheter har vist at de anså sig forpliktet til å protestere mot myndighetenes fremgangsmåte. Dr. Jørgensen innlot sig imidlertid ikke på slike betraktninger, kanskje fordi han innså at de protestantiske kristne, nettop fordi de ikke prinsipielt hevder Kirkens overhøyhet over staten, har meget ugunstige forutsetninger for å hevde det kristne livssyn overfor statsmyndigheter som tilsidesetter eller fornekte dette. Men det vilde unektelig vært av interesse å ha fått en utredning av den protestantiske kirkes rettigheter overfor en stat hvis overgrep mot kirke og religion er vitterlig. Det kan jo tenkes at vi også her i Norge kan komme op i en slik situasjon. Og man skulde mene at nettop Menighetsfakultetet måtte være særlig mottagelig for en klar forkynnelse av Kirkens umistelige rettigheter. Dette fakultets tilblivelse skyldes jo nettop overbevisningen om at statsstyrelsen i sin tid gjorde et overgrep mot Kirken ved å utnevne til professor

i dogmatikk og lærer for vordende prester en teolog hvis opfatninger var direkte i strid med statskirkens bekjennelse.

Vilde det ikke ha vært nyttigere for hans auditorium om dr. Jørgensen hadde gitt en slik orientering? Slik som den politiske situasjon utvikler sig i vårt land, må de som idag er teologiske studenter og som forbereder sig på å bli prester i statskirken regne med at de kan komme til å oppleve overgrep fra regjeringens og kirkestyrelsens side av så alvorlig natur at de for å «adlyde Gud mer enn mennesker», blir nødsaget til å gå personlig inn for sin kirkes selvstendighet. Men man kan med god grunn spørre: hvilket utbytte kunde tilhørerne få av den orientering dr. Jørgensen gav om den katolske kirkes forhold til staten? Man må vel dessverre gå ut fra at kun de færreste forstod, at dr. Jørgensen — hans kvalifikasjoner for øvrig ufortalt — dokumenterte hvor lite sakkyndig han er i katolsk teologi og kirkerett.

Fastens spørsmål.

Jeg hadde en gang en venn, som var så brennende ivrig med sin kristendom at vi andre betraktet ham som litt av en «fanatiker». Man har det jo ikke med å spare på det ordet, når det gjelder å kvalifisere en religiøs iver, som virker generende i vår tid.

Noe av det som forarget og ergret min fanatiske venn mest var moderne katolikkens holdning overfor fasten: at folk uten videre regnet det som en selvsagt ting at de måtte dispenseres for fasten, hvis de da i det hele var så hederlige at de bekymret sig om å søke om dispens. Jeg husker så godt hvad han sa den dag hans yngre søster fylte 21 år —: «Ja, nu må hun søke om dispens for fasten.» Ordene kan dog ikke gjengi den harmdirrende tone hvormed denne dom blev uttalt.

Men det lar sig ikke nekte at skjønt fasten er blitt betydelig formildet siden Oldkirkens dager, så blir det nu færre og færre som faster. Herhjemme har vi en særlig vanskelighet med den sene middag. Det er klart at det er meget lettere å gjennomføre fasten der hvor dagens hovedmåltid blir inntatt midt på dagen — ved 12—1-tiden.

Dog — det er nu ikke fasten alene som skaper fastetiden. Fastetiden karakteriseres like meget av reduksjon i fornøielse og uteliv og av et intensere bønnens liv. Og her kommer jeg med to spørsmål som ingen katolsk kristen kan komme utenom: Har du i fastetiden et inderligere bønnens liv? Hvad gjør du eller hvad kan du gjøre for å opnå det?

Et intensere bønnens liv opnåes ikke ved en gang om uken å høre en fastepreken, skjønt dette allerede er et skritt på den rette vei, hvorfor jeg nu først spør dig som med mer eller mindre rett er dispensert

fra selve fasten: Tar du del i fasteandaktene, hører du hver uke en fastepreken? Du som er fritatt for fasten, du skulde jo anse dig for ganske særlig forpliktet til å bivåne disse andakter. Det betyr vel et offer å forlate sin hyggelige varme stue og begi sig ut i all slags vær for å sitte og høre på en preken som interesserer en langt mindre enn aftenens radioprogram. Men det er nettop det offer du som er dispensert fra fasten med glede skulde bringe — og selv om du ikke kan gjøre det med glede, så gjør det allikevel. Vær sikker på at det vil bære frukt! Ethvert frivillig offer styrker vår vilje og karakter. Og ingen kan leve et virkelig kristenliv i vår moderne verden uten å ha karakter.

Men tro nu altså ikke at du har gjort alt du kan selv om du heltmodig tar del i fasteandaktene. Hver dag i fastetiden skulde være preget av dens alvor, av ønsket om å opnå en dypere og mer personlig forening med vår lidende Frelser.

Man kan for eks. bivåne messen om hverdagene.

Ja, hvorfor ikke?

Du må kanskje da stå litt tidligere op. En glimrende øvelse for fastetiden! Eller du kan hver dag be rosenkransen og betrakte dens store mysterier.

Ja, hvorfor ikke?

Du føler ingen trang, ingen lyst. Men det er jo nettop denne ulyst til bønn som enhver god kristen må søke å overvinne, og dertil vil den daglige rosenkrans være et ypperlig hjelpemiddel. Eller du kan hver dag lese et kapittel av det Nye Testament. Det er en praksis som paver og biskoper i samklang med Kirkens helige menn og kvinner har anbefalt på det varmeste. Forsøk det selv.

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings-
og livrenteselskap

Stiftet 1847.

Ja, hvorfor ikke?

Kirken kaller fastetiden den gunstige tid, frelsens tid. Da innbyr alt oss til å fremme frelsens gjerning i vårt liv: Minnet om Frelserens lidelser, de kirkelige fasteandakter og

våre trosfellers eksempel. Hva har du gjort inntil nu? En ting er sikker: skal fastetiden også for dig bli en frelsens tid, så må du ta fatt selv, med dig selv.

Ja, hvorfor ikke?

Et hundreårsminne.

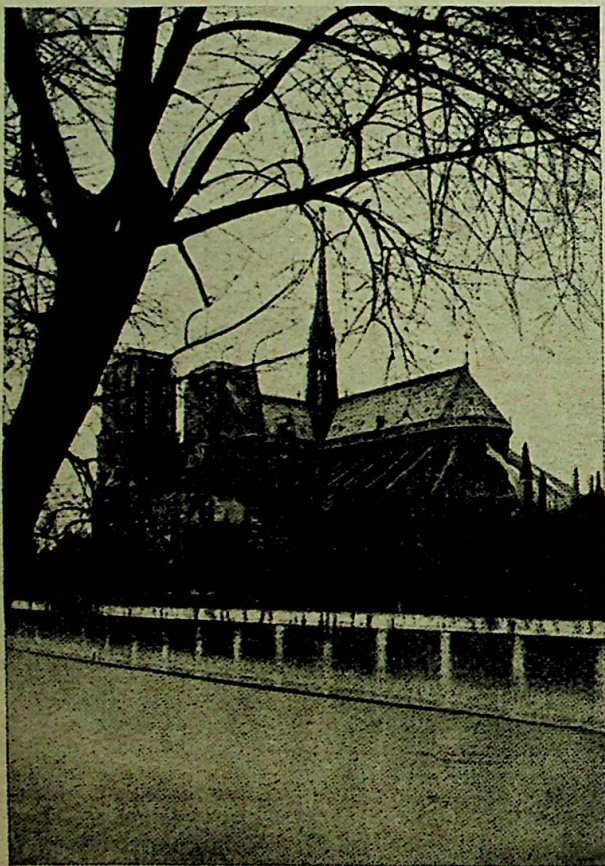
V.

Da Lacordaire blev dominikaner var det ikke et øieblikk hans tanke å forlate Frankrike, men å vende tilbake til sitt fedreland for der å virke for Prekenbrødreordenens gjenreisning. Han skrev til ordensge-

kunnet vise sig i den almindelige sorte prestesoutan. Men den avgjørende prøve skulde han bestå den 12. februar 1841 da han skulde preke i sin ordensdrakt i Notre-Dame. Mgr. de Quelen var død, mens Lacordaire opholdt sig i Rom. Det var den nye biskop, mgr. Affre, som nu anmodet père Lacordaire om å preke i Notre-Dame. Tilstrømningen var enorm, det fantes ikke en ledig plass hverken i midtskipet eller i sidekapellene. Prekenen var ikke særlig opsiktsvekkende, men det betød en seir, en personlig seir for Lacordaire, at han preket i sin munkekutte i Paris's katedral uten at det fremkalte uroligheter eller protest av noen art. Det betød i virkeligheten at Lacordaire hadde skaffet dominikanerordenen igjen dens borgerrett i Frankrike, på tross av alle fordomme mot munk og klostre.

På dette tidspunkt utgav han en bok om *St. Dominikus*, som han hadde skrevet i novisiatsåret. Boken fikk en gunstig mottagelse. Særlig var Chateaubriand meget begeistret. I denne bok som gir en levende skildring av den store ordensstifters liv, påviste Lacordaire hvorledes St. Dominikus hadde forstått å lage en harmonisk syntese av klosterliv og apostolisk virksomhet slik at Prekenbrødrene på samme tid kan være virkelige apostler og ekte klosterfolk. Men bokens største betydning ligger kanskje i Lacordaires forklaring av hvorledes prekenbrødrenes lydighet mot sine foresatte er preget av en naturlig friskhet, fordi disse foresatte får sin myndighet av Gud gjennom brødrenes frie valg.

Lacordaire vendte tilbake til Rom for å være en tid blandt sine unge venner som var blitt optatt i ordenen sammen med ham og nu forberedte sig på å motta prestevigslen. I Rom ventet ham en ny prøvelse. Etterat Lacordaire hadde fått den vennligste mottagelse av Paven og av flere kardinaler og mens alt i det nystiftede franske dominikanerkloster var i beste gjenge, og fred og glede hersket hos alle, kom det plutselig beskjed fra statssekretæren at det lille klostersonfund skulde oppløses, munkene spredes i forskjellige klostre og Lacordaire bli alene tilbake i Rom. Lacordaire svarte at ordren skulde bli etterkommet øieblikkelig. Instinktivt forstod Lacordaire at han som var kallet til å lede og styre andre, i høieste grad selv måtte gå i lydighetens skole, og at han måtte vise sine unge medbrødre et eksempel som kunde gi dem lys og styrke. Han fikk siden vite at hans motstandere igjen hadde fremført falske anklager mot ham, og at han var blitt beskyldt for å fortsette Lamennais planer og arbeide på Kirkens adskillelse fra staten i Frankrike. Etterat denne smertefulle prøvelse hadde vart i noen måneder, blev saken igjen ordnet og Lacordaire kunde

Notre Dame kirken i Paris.

neralen: «Vi tilhører Frankrike ved vår dåp, ved vårt lands ulykker og behov, ved vår sikre tro på dets fremtid. Vi tilhører Frankrike med hele vår sjel. Vi vil leve og dø som barn og tjenere av vårt land.»

Såsnart han hadde oppnådd bemyndigelse til å opprette et novisiatus i Frankrike, forlot han Rom. Det var hans hensikt å hverve nye medlemmer for ordenen og å vise sig i dominikanerkutten som man ikke hadde sett i Frankrike siden den store revolusjon. Underveis vakte han adskillig nysgjerrighet, men alt forløp rolig. Etter ankomsten til Paris, gikk han omkring i sin kutte på gatene, hvor man ti år i forveien ikke en gang hadde

reise tilbake til Frankrike, hvor han straks begynte å preke, først i Bordeaux og siden i Nancy. Overalt var kirkene overfylt og Lacordaires betagende forkynnelse var dagens samtaleemne. Denne forkynnelse satte dype spor hos mange, og hos det store publikum bidrog den til å skape ny respekt for Kirken og dens sak.

Men da Lacordaire i 1843 skulde gjenopta sine apologetiske foredrag i Notre-Dame, begynte man fra myndighetens side å gjøre innvendinger. Ifølge lovene var det ikke tillatt for en munk å ferdes i Frankrike, og dersom det skjedde åpenlyst og vedvarende ved en serie prekener i Paris's domkirke kunde regjeringen ikke i lengden se gjennom fingrene med det. Det blev fra høieste hold øvet press overfor erkebiskopen for å få ham til å tilbakekalle sin anmodning til Lacordaire om å preke. Men mgr. Affre gav sig ikke. Vilde myndighetene hindre Lacordaire i å preke, fikk de selv ta sine skritt og bære ansvaret for det. Men i all stillhet søkte erkebiskopen ved hjelp av Lacordaires venner å få ham til å avstå fra å preke i sin munkekutte. På den henvendelse som således blev rettet til ham, svarte Lacordaire: «Vil man virkelig at jeg i Notre-Dame skulde vise våre fiender en munk, som efter å ha optrådt modig, var blitt redd, at jeg efter å ha vist

mig i min munkekutte, skulde be om nåde på grunn av min frivillige forkledning? Det er ikke mulig. Jo alvorligere situasjonen er, jo mer katolikkene av min forkynnelse venter en klar opreisning, jo umuligere vil det være at jeg skulde berede dem en så smertefull overraskelse. Det er langt bedre å tie enn å skuffe deres forhåpninger. Religionen kan klare sig uten min forkynnelse i Notre-Dame, men den trenger til at dens bekjennere ikke gjør skam på den eller forråder den i prøvelsens stund.» Efter henstillinger fra dominikanernes ordensgeneral gikk Lacordaire tilslutt med på å iføre sig domherrenes lille kappe utenpå munkekutten. Det var i dette nokså merkelig kostyme at Lacordaire atter tok i besiddelse den prekestol, som han hadde gjort berømt. I de følgende ni år holdt han regelmessig sine apologetiske foredrag, og så stor var hans anseelse at alle innvendinger forstummet. Efter en del motstand fra regjeringens side lykkedes det Lacordaire å få grunnlagt nye dominikanerklostre i Frankrike. Noen år senere opprettedes den nye franske ordensprovinc med père Lacordaire som dens første provinsialprior, tross han selv hadde anmodet ordensgeneralen om å bli fritatt for å stå som leder.

(Sluttes.)

„Oxford-“bevegelsen i Norge.

Det kjente engelske uketidsskrift «The Spectator» inneholder i et av sine februarnumre en artikkel om Oxfordbevegelsen av A Special Correspondent. (Han bruker ikke betegnelsen «Oxford» som engelske universitetsfolk ikke liker.) Artikkelen er av interesse fordi forfatteren ser på norske forhold utenfra og gjør iakttagelser som vi sjelden ser fremsatt av nordmenn.

Gruppens virksomhet har vært det viktigste stoff i den norske presse i nogen tid, men særlig i de siste to måneder av 1934, skriver den spesielle korrespondent. Dr. Buchman og andre internasjonale ledere av gruppen har talt på mange overfylte møter i Oslo, Bergen og andre steder i Norge, og historier om «omvendelser» og «syndsbekjennelser» er på alles leber.

Støttet som den blev av en av det konservative partis ledere, en av de populære forfattere i øieblikket, av en journalist som har vært meget fremme for offentligheten, av lutherske kirkeledere som Oslobispen dr. Lunde, gjorde bevegelsen med en gang krav på offentlig oppmerksomhet, og den har holdt den fangen under to måneder av den kraftigste vekkelse Norge nogengang har kjent til. De «omvendte» taler om et fullstendig stemningsomslag i Norge, om at kristendommens krefter erobrer uopdyrket land der. De hevder dristig at religionen nu er blitt så stor en del av folks hverdagsliv at skattene innbetales villigere og at folk er hederligere med å betale sine leverandørers regninger. De sier at den politiske situasjon er mindre spent, at klassekrigen ser mindre uhellsvanger ut. En ny idealisme bryter igjennem mørket. Skjønt den upartiske iakttager snart finner at mange av disse påstander er overdrevne og at gruppenes virksomhet har resultert i offentlige tilståelser og lignende handlinger som ligger på hysteriets grense, så viser

dog den kjensgjerning at tusener på tusener av mennesker av middelklassen og den høiere middelklasse har overvært gruppens møter (ikke bare en gang, men mange), at aviser av betydning har ofret mange spalter daglig på referater av dem og at de er det almindelige samtaleemne i den norske hovedstad, at de har gjort inntrykk — kanskje dypt inntrykk. Det er overraskende at dette skulde hende i Norge hvor kristendommens fotfeste er mere truet enn kanskje noe annet sted i kristenheten. Middelalderens romerske og irske misjonærer manglet enten den moralske styrke eller den åndelige autoritet, eller kanskje begge deler, som skulde til for å overbevise norske odelsbønder om at kristendommen var en edlere tro enn deres hedendom. Og reformasjonen som bragte Sverige en nasjonal renessanse betydde nasjonalt forfall og ydmygelse for Norge: Den blev ledsaget av fremmedherredømme, og ved å ødelegge det gamle norske sprog underminerte den norsk kultur og tradisjoner. Ingenting har den kristne kirke i Norge vært en sosial og nasjonal styrke som i England eller i Sverige.

Den tilsynelatende suksess gruppene har — tiden alene vil vise om den er ekte og varig — tyder på at den har imøtekommet et fortvilet behov i Norge. I et land hvor kampen for tilværelsen er intens, hvor meningsforskjell uvegerlig blir til dyptgående personlige feider, hvor århundrer av fremmedherredømme har fostret en tradisjon av ukonstruktiv opposisjon som er like sterk som i Irland, må nødvendigvis antallet av forfeilede liv som søker hovednøkkel til en hvilken som helst nødutgang være stort. Og når konservative mennesker var de første som instinktivt grep til gruppebevegelsen, er det fordi konservatismen i Norge er sig bevisst at den trenger en ny ideologi som kan redde den fra den simple pengebokpolitikk som mangel på fantasi

har ført den op i. Dens politikk idag er anti-sosialisme, dens program sparsomhet; ingen av disse er krigsrop som kan vekke dovne sinn. I mangel av levende idealer er det naturligt at nogen utålmodige og hårde naturer leker med tanken om å påtvinge ved makt hvad de ikke kan gjennomføre med akklamasjon. Slik opstår nazismens, middelklasse-goismens apoteose.

Ikke før var gruppene begynt sitt arbeide i Norge før arbeiderpartiets hovedorgan «Arbeiderbladet» sendte ut en høitidelig advarsel til sine tilhengere mot dr. Buchman. Lederne av gruppene, lot det til, forsøkte å forgifte proletariatets ærlige sinn med en overklassemytes dødrbringende gift. Partiet, erklærte man, måtte ta skritt til å møte fiendens lumske fremstøt. Den bitre klassekamp i Norge som er grodd op i den hårde ånd fra det amerikanske kapitalist-samfund fra begynnelsen av århundredet (mange norske arbeiderledere har tilbragt sine ungdomsår i Amerikas Forenede Stater), er en annen faktor som bidrar til den almindelige følelse av politisk illebefinnende som Norge lider under.

Mest interessante var de radikales reaksjoner på gruppebevegelsen. Innbefattet i de radikale som er en betydningsfull makt i norsk politikk, er de «intellektuelle» som under Ibsens og Brandes' skygge er blitt et slags op-og-nedvendt aristokrati; medtatt, men innflytelsesrikt, kanskje mere innflytelsesrikt enn de intellektuelle er i de fleste land. De

tar ukritisk imot alt som er nytt i videnskapen, en innstilling som døde en naturlig død for mange år siden i de store lærdomscentra, og denne deres ukritiskhet er farlig fordi deres intellektuelle tyranni så lett innvirker på utrenede sinn. Deres tilbedelse av Freud, for å nevne et nærliggende eksempel, har hatt ødeleggende virkninger på meget av den norske skjønnlitterære og dramatiske litteratur som nu formidler erotikk med et selvgodt music-hall-fnis til ungdommelige skarer. De har godtatt William Blakes Proverb of Hell bokstavelig: «Heller myrde et spebarn i vuggen enn bære på lyster og ikke følge dem.» For dem er gruppens arbeide en fornærmelse og en forargelse, ikke bare fordi det kan lede til at religionen fra en mørk og fjern fortid lever op igjen, men fordi den støttes av så mange konservative og tradisjonister.

Det er ennu for tidlig å analysere gruppens arbeide. Alt som kan sies er at resultatet av deres første to måneder i Norge har vært interessante. De har bragt mange mennesker i kristendommens fold. Det vilde være sangvinsk å vente nogen stor forandring; men hvis det lykkes gruppene å skjenke landets sosiale og politiske liv nye verdier eller nye idealer — og det er dette de «omvendte» synes å konsentrere sig om — vil meget være vunnet. Er det bare et tilfelle at kampanjen for legalisering av aborter svant inn til en ubetydelighet efter at gruppene var begynt sitt arbeide?

Den kommunistiske fare i Østen.

Kommunismen er over østen! Moskva forsøker i Mongoliet å rekke Kinasovjetet hånden og derved avskjære regjeringen i Nanking fra dens vestkinesiske domener. Denne plan vilde efter all sannsynlighet være gått i lås om ikke Japan i tide hadde vært opmerksom på faren og i september 1931 rettet et kraftig motangrep gjennom Mansjuriet.

Den kommunistiske internasjonale har forstått å utnytte til egen fordel den situasjon som efter monarkiets sammenbrudd er opstått i det uhyre kinesiske rike — sønderrevet av ustanselig borgerkrig og oprør som det nu er. Med utallige millioner av gullrubler, utpresset gjennom den sovjetrussiske økonomiforvaltning av ulykkelige russiske bønder og arbeideres slit og møie, har bolsjevismen skapt sig en basis i Kina for sitt angrep på Østasiens uhyre landstrekninger og veldige menneskemateriale. Da Sun Yat-sen i en kritisk stund bad Lenin om bistand og støtte for sin vaklende regjering i Kanton grep selvfølgelig denne gledestrålende til med begge hender, og den 30. oktober 1928 viste bolsjevikagenten Borodin sig i Kina og med ham fulgte en hær av kommunistiske instruktører, propagandister, rådgivere og fagfolk. Kommunistene holdt sitt inntog i Kina — de satte sig fast og gjennom mange omvekslinger har de greiet å bli der den dag i dag.

Sovjetkina omfatter idag et område på ca. 100,000 kvadratkilometer med ca. 100 millioner innbyggere i det sydlige Kina. Kommunismens seier er en frukt av den taktiske behendighet som Sovjet har utfoldet da

den fremstillet sig som en befrier fra Kuomintangstyret og lovet å vilde gjenoprette de gamle familietradisjoner, de gamle skikk og bruk og innføre en rettferdigere fordeling av denne verdens goder. Den kinesiske befolkning lider under en uhyre skattebyrde som blir pålagt den av de enkelte provinsforvaltere hvis makt var helt uavhengig av Nanking-regjeringen. Der finnes provinser i hvilke skatten er opkrevet for 50 år fremover — således er der fornylig utstedt en befaling i det ikke-kommunistiske distrikt Szetschuan at skatten for 1984 skal inndrives! Slike misbruk har altså bolsjevikene visst å utnytte. Klokkelig har de ikke i Kina — efter Moskvamønster — erklært at handel og industri er statsmonopoler og at all landbruk skal kollektiviseres — de har gjort hvad de kan for ikke med en gang å vise kommunismens hestehov

Da endelig Nankingregjeringen innså nødvendigheten av å sette sig til motverge med våbenmakt var det temmelig for sent — idet minste har 6 felttog intet kunne utrette mot den kommunistiske bevegelse. Vel er der vunnet enkelte seire som erobringen av Sovjethovedstaden Jukin og offisielle kinesiske telegrambyråer meldte dengang om sovjethærens fullstendige nederlag — men nu kommer der igjen foruroligende etterretninger fra skueplassen for borgerkrigene, som går ut på at store røde troppemasser samler sig i provinsen Kueitschan. De røde er hurtig kommet sig efter sine nederlag — har gjennomført en omgruppering og opererer den dag i dag ut fra den store og rike provins Szetschuan.

I den siste tid har dog også fler og fler fått må man søke årsaken til den ekspansjon som japanerne i øieblikket foretar i landet. Japans Kinapolitikk er en stort anlagt og vel uttenkt offensiv mot bolsjevismen og burde derfor følges med en langt større interesse av Europa enn den blir det nu. Kreml gjør sitt beste for å skjule denne kjensgjerning — men den er ikke desto mindre et faktum.

Men i den siste tid har dog også fler og fler fått øinene op for det som i virkeligheten foregår i det fjerne Østen. Og det er helt nødvendig at dette skjer — ti det er ikke alene et distrikt av uhyre økonomisk betydning for hele verden som går tapt idet den bolsjevistiske livsanskuelse får råderum i Kina — det er også en arbeidsmark for den kristne kultur og den kristne religion som legges øde. Det er sjeler for Guds rike som nu ødelegges — det er våre misjonærer som lades i stikken. Derfor bør alle europeere i øieblikket ha sin oppmerksomhet henvendt på forholdene i Østen — før vi aner det kan kommunismens seier der bety et stort fremskritt mot dens seier i Europa også.

Tidsskrifter.

«*Stimmen der Zeit*.» Monatschrift für das Geistesleben der Gegenwart. (Herder & Co.)

Det siste nummer av «*Stimmen der Zeit*» hevder med ære dette tidsskrifts ledende stilling i den katolske verdenspresse. Denne stilling skyldes hovedsagelig den fasthet hvormed de vekslende redaksjoner har forstått å bevare den ubrutte retningslinje og det stille, sterke mot til å stå opreist i alle tidens strømninger uten et øieblikk å vakle i sin holdning, enn si bøie sig. Det siste hefte gir direkte og indirekte mange beviser på dette mot. Det inneholder en rekke artikler med vidt forskjellige emner, men alle behandlet av menn som vet hvad de skriver om og arbeider under en fast ledestoff, som med utsyn og overblikk forstår i dirigere sine medarbeidere hen på de steder, hvor deres innsats i øieblikket trenges mest.

Vi vil særlig anbefale to artikler i dette hefte: pater Lipert S. J.: «*Der Gemeinschaftsmensch*» og pater Max Rast S. J.: «*Magie und Christentum*». For øvrig vil vi i fremtiden hver måned bringe en oversikt over dette tidsskrifts innhold — allsidig som det er har det også megen interesse for lægfolk.

E. D.-V.

«*Propaganda*.» Organ for Norges Reklameforening (Faberius & Sønner).

Under disponent D. Tollefsens redaksjon hevder «*Propaganda*» sin plass i rekken av de publikasjoner som vil noe med sin eksistens og med blanke våben kjemper for det de vil. I dette tilfelle: renslighet og ærlighet i all reklame — og når vi erindrer hvor stor en rolle reklame og propaganda spiller i det moderne menneskes liv og hvor avhengig vi er av å kunne stole på den, er der grunn til å hilse med glede enhver bestrebelse som gjøres for å holde denne viktige gren av forretningslivet oppe på så høit et nivå som mulig — både etisk og estetisk. Gang på gang lar «*Propaganda*»s årvåkne redaktør med hård hånd og ikke liten personlig risiko slått ned på tvilsomme foreteelser — vi minner i denne forbindelse om kampanjen mot de

lyssky annonser i et herværende dagblad, hvilken kampanje hadde tilfølge at disse annonser i allfall delvis forsvant. Samtidig har «*Propaganda*» virket ansporende på alle dem som av en eller annen grunn ikke har kunnet få sving over sin forretning, men gjennom bladets eksempler og anvisninger har fått mot til å gå igang med en planlagt reklamekampanje og derved opnådd fastere tak på kampen for tilværelsen.

Mars-nummeret er særlig viet den periodiske presse og bringer mange gode artikler av interesse også utover fagkretser. Vi vil imidlertid ikke undlate å sette fingeren på en artikkel av Harald Coucheron om «*Norsk Billedverden*», hvori forekommer en passus om at «*katolikkene den dag idag tilber billedene som om de var guddommer mens lutheranerne bare ser dem som en prydelse*» — en passus som ikke burde finnes i et blad som kjemper for ærlighet og renslighet i propaganda, selv om bladets redaksjon ikke har ansvaret for signerte artikler. Ellers er tidsskriftet uklanderlig, avvekslende og elegant i hele sitt utstyr — et morsomt og tiltalende ansikt i fagpressens rekke. E. D.-V.

«*Bulletin St. Ansgar's Scandinavian Catholic League of New York.*»

Dette instruktive og orienterende tidsskrifts siste nummer inneholder en rekke utmerkede artikler om skandinaviske katolske forhold som sikkert vil bidra meget til å holde interessen for vår tros sak våken og aktiv blandt St. Ansgarligaens medlemmer i Amerika. Det vilde bare være å ønske at flere katolikker hadde anledning til å gjøre sig bekjent med ligaens arbeid — der er styrke og opmuntring i å vite og se at den katolske Kirkes fremgang i de nordiske land støttes også av kjærlige trosfeller og landsmenn over there. Blandt de døde minnes søster Bernhardine, fru Sund og fru Parmann med varme og følte ord. Ligaens nuværende president er mr. Viggo F. E. Rambusch, N. York. E. D.-V.

«*St. Olavs Barneblad*» (St. Josephs Institutt, Oslo).

Og last but not least vil vi nevne vår kjære lille kollega «*St. Olavs Barneblad*». Når man har anledning til i embeds medfør å stifte bekjentskap med forskjellige lands barneblad er det en glede å konstatere at vårt norske redaksjonsnett sett hører til de allerbeste for ikke å si: er det beste. Det er nemlig virkelig redigert: altså ingen tilfeldig sammensetning av lesestoff men avballansert med heldig valgte stykker som gjør det avvekslende og interessant uten at enheten lider derved. Og så er det så velsignet usentimentalt — så helt fri for den klisne tone som så ofte skjemper barneblad ellers. Frisk, freidig, fromt er det lille blad — men det er en skam at det ikke har fler abonnenter enn det har! Hver eneste katolikk burde glede sig selv med å holde det — de kr. 1.25 som det koster årlig vil ikke forbitre gleden — og det vil bety meget om bladet kunde få den støtte som en slik opmuntring vilde være. For slett ikke å tale om at det da kunde utvide!

E. D.-V.

Herhjemme: —

OSLO. — St. Vincensforeningen hadde en godt besøkt generalforsamling hos mgr. sogneprest Irgens søndag 24. mars. Presidenten leste årsberetning, som viste et arbeidsomt år for foreningens arbeide blandt og for trengende trosfeller. Budgettet dreiet sig i år om ialt ca. 3200 kroner, heri medtatt feriekolonien og brandulykken. Det behandledes endel

indre anliggender, hvorefter innsamling og bønn. Regnskapene sendes vikariatet i revidert stand overensstemmende med code. — Husk våre bøsser i kirkene, våre kransekort og våre arbeider.

OSLO. — Generalforsamling i St. Halvardslaget i Oslo mandag forløp på beste måte. Formannen ønsket velkommen og leste årsberetning. Det har vært 10 styremøter og 7 foredragsaftener med selskkelig samvær og 1 landtur. — Likeledes og felles med St. Olavs for. i Oslo 17. mai-fest, juletre-fester for voksne og barn samt fellesbasar. Et rikt og arbeidsomt år. Laget har etter menighetsdelingen 43 medlemmer og gode inntekter, tross jo St. Halvards menighet nu er mindre av utstrekning enn før. Laget har bl. a. gitt bidrag til menighetens gutteforening, har med kr. 100.00 påbegynt et fond til nytt foreningslokale, ved fru Sørums assistanse skaffet penger til nye stoler, ved frk. Seglems bistand gardiner o. a. utstyr til lokalet, og som vanlig bidrag til kirkekasse og St. Olavsforbundets centralstyre, etc., etc. Halvardslagets tilstelninger har hatt meget godt besøk — endog overfylt hus. Årsberetningen blev vedtatt med akklamasjon. Kassereren, frk. Astrid Seglem, refererte regnskapet som var revidert av hr. Hongslo — generalforsamlingens decharge! Ved valgene blev fru Litthauer og frk. Seglem gjenvalgt, til suppleanter blev valgt fru Astrid Olsen og fru Tangstad. Som revisor fortsetter hr. Hongslo. Det blev uttatt 2 representanter til landsmøtet i Trondheim, nemlig frk. Astrid Seglem og hr. P. Bongart, sistnevnte som suppleant for formannen. Generalforsamlingen avsluttedes med formannens takk til styre og medlemmer for imøtekommenhet og godt samarbeide i året som gikk og knyttet hertil en takk til alle som har hjulpet St. Halvardslaget i det forløpne år, ved fremmøte, bidrag og personlig arbeide. Etterpå selskkelig samvær med utmerket oplesning av frk. R. Carelius. Det var en vellykket aften.

Urban.

— og derute

DE FRANCISKANSKE MINDREBRØDRE. — De franciskanske mindrebrødre har 10 erkebiskoper, 43 biskoper, 1 apostolisk nuntius, 2 apostoliske delegater, 27 apostoliske vikarer, 6 apostoliske administratorer, 8 apostoliske prefekter. — Franciskanerordenen har 24034 medlemmer. I misjonene er der 1395 prester og 385 legbrødre. — Den annenorden, Klarissernesorden, har 12359 medlemmer. Den regulære tredje orden for menn har 1041 medlemmer. Den regulære tredje orden for kvinner har 81588 medlemmer. Og den sæculære tredje orden for menneskene i verden har 2218208 medlemmer. — Denne statistikk er tatt fra «Acta Ordinis Minorum», 1935 fase 1 og 2.

BAYERN. — Som bekjent står der i Tyskland en bitter strid om skolespørsmålet idet den tyske regjering gjør alt for innarbeide og støtte de såkalte «Simultanskoler» = hvor katolske og protestantiske barn undervises sammen, mens på sin side både katolikker og protestanter kjemper for å kunne bevare og opprettholde sine konfesjonsskoler. «Simultanskolen» — «die Gemeinschaftschulen» er absolutt ikke religionsløse, ti barna undervises — hvis foreldrene ønsker det — i religionstimene av lærerkrefter av samme trosbekjennelse som de selv, men når der allikevel fra kristent hold kjempes så sterkt mot disse skoler skyldes det det faktum at skolenes undervisning forøvrig er helt gjennomtrengt av en antikristelig livsanskuelse og at de unges sinn derved langsomt forgiftes av den form for moderne hedenskap som har funnet sitt typiske uttrykk i Rosenbergs «Mythus des XX. Jahrhunderts». Nu i februar var skolespørsmålet særlig aktuelt da foreldre skulde innmelde sine barn — og dessverre viste det sig at bekjennesskolene har mistet terreng. Vel

har de ennu det overveiende flertall av de skolesøkende barn, men procenttallet er sunket mens tilgangen til Simultanskolen er steget til det dobbelte. Imidlertid har dette faktum rusket mektig op i de inntil nu noe lunkne sinn idet man er blitt alvorlig redd for konsekvensene av årets foreteelse. Og den alltid årvåkne Overhyrde, kardinal Faulhaber, har holdt en flammende preken over «Kirkens frihet», hvori han klart fremholdt betydningen av en gjennomkristnet skole og peker på det tyske konkordatets klare og utvetydige bestemmelse om katolske barns rett til undervisning i katolske skoler. Den uforferdede prelats ord er som vanlig blitt gjengitt i den tyske presse og har vakt berettiget opsikt og eftertanke.

NEDERLANDENE. — I Nijmegen har «Gjenforeningens apostolat» holdt sitt årlige stevne i slutten av forrige måned. Ved det siste stevne var den malabariske konvertitt-biskop Mar Theophilus tilstede og fortalte om de Thomas-kristne på Ostindiens malabarkyst. Dette år var viet de russiske spørsmål idet pater Kyrill, som har arbeidet som misjonær i de russiske randstater Estland og Polen blandt russiske emigranter holdt det innledende foredrag om «utsiktene for en gjenforening med Russland». Han fremhevet at misjonsproblemet idag er helt anderledes enn før da den russiske kirke har gjennomgått en sterk utvikling siden konceliet i Florentz og de ortodokse nu har en helt annen innstilling til katolisismen enn tidligere. Alle gjenforeningsbestrebelse vanskeiggjøres dessuten uhyre av gudløsbevegelsen blandt den russiske ungdom. Men der er dog mange tegn til at ungdommen holder på å gjøre sig fri for materialismen. Der arbeides også med godt resultat blandt de ortodokse i Polen og Estland og som apostolisk visitator har han overalt kunnet konstatere en økende sympati for Rom.

Innsamlingen

til fond for „St. Olav“.

«Vi bør støtte vår egen presse fordi Kirken trenger våben i sin kamp og pressen er dens fornemste og beste hjelper.»

(Dekan dr. Schlich.)

Agnete	kr. 1.00
St. Torfinnslaget, Hamar	« 5.00
15,000 er neste mål	« 5.00
På'n igjen! L. M.	« 10.00
M. M.	« 1.00
Intet navn	« 0.50
I. H.	« 5.00

Ialt kr. 27.50

Ialt innkommet kr. 10,047.50.

Alle bidrag, selv de minste, mottas med takknemlighet.

Redaktør: Mgr. Irgens

Jac Olsens Boktrykkeri, Telefon 12699, Storgaten 28, Oslo.